ל) קדושין כל., צ) [נמיר ה.],
ג) [לעיל יח:], ד) ב"מ סג. מגילה
כו:, ד) שבת כט: וש"ג, ו) [וע"ע
מוס' ב"מ סד: ד"ה ולל ישכור],

שינויי נוסחאות

קשיא הא רבנן והא ר"ש: מתני' המוכר

בית בבתי ערי חומה הרי זה גואל מיד וגואל

כל שנים עשר חדש הרי זה כמין רבית ואינן

רבית ימת המוכר יגאל בנו מת הלוקה יגאל

מיד בנו אין מונין 10 שנה אלא משעה ישמכר

שנאמר יעד מלאת לו שנה כשהוא אומר

תמימה להביא יאת חדש העיבור רבי אומר

ליתן לו שנה ועיבורה הגיע יום שנים עשר

חדש ולא נגאלה היתה חלוטה לו אחר הלוכח

ואחד ° הניתן לו במתנה שנאמר לצמיתות:

גמ' מתני' דלא כרבי דתניא ירבי אומר

ימים אין ימים פחות משנים ורבנן האי ימים

מאי עבדי ליה מיבעי ליה ז מיום ליום ורבי מיום

ליום מנא ליה נפקא ליה ²מעד תום שנת

ממכרו ורבנן ההוא מיבעי ליה שנת ממכרו

שלו ולא שנת של מנין עולם וימים מיבעי □

להו למעת לעת דאי מעד תום שנת ממכרו

הוה אמינא מיום ליום אין מעת לעת לא

כתב רחמנא ימים ורבי מעת לעת מנא ליה

נפקא ליה מתמימה ורבגן ההוא מיבעי ליה

לעיבורה ורבי נמי הא מיבעי ליה לעיבורה

הכי נמי מיום ליום ומעת לעת מעד תום

שנת ממכרו נפקא: הרי זו כמין רבית וכו':

והתניא הרי זו רבית גמורה אלא שהתורה

התירתו אמר רבי יוחנן לא קשיא הא רבי

יהודה והא רבנן דתניא יהרי ישהיה נושה

בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר בזמן

שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל

פירות אסור רבי יהודה אומר אף בזמן

שהלוקח אוכל פירות מותר אמר רבי יהודה

מעשה בביתום בן זונין שעשה שדהו מכר

על פי ר"א בן עזריה ולוקח אוכל פירות

היה אמרו לו יימשם ראייה מוכר אוכל פירות

היה ולא לוקח מאי בינייהו גז צד אחד ברבית

איכא בינייהו תנא קמא סבר צד אחד ברבית

אסור ור' יהודה סבר צד אחד ברבית מותר

עין משפם גר מצוה

בה א מיי׳ פי״ב מהל' שמטה וובל הל' א:

בח ד מיי שם הלי ה: בם ה מיי שם הלי ד:

ל ו מיי׳ פ״ו מהלכות מלוה ולוה ר מייי פייו מהככות מכוה וכוה הלכה ד סמג לאוין קלג טוש"ע י"ד סימן קסד סעיף ד טימן קסד סעיף ד. וע"ש ובסימן קעב סעיף א:

תורה אור השלם

ו. וְאָם לֹא יִנְאֵל עֵד מְלֹאת לוֹ שְׁנָה תְמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר בָּעִיר אֲשֶׁר לוֹ חמָה לַצְּמִיתַת לַלֶּנֶה אֹתוּ לְדרֹתִיו לֹא יַצֵּא עיר חומה והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו ימים תהיה

הגהות הב"ח (ל) רש"י ד"ה ורבנו וכו' הבל

הס"ד ואח"כ מ"ה הא רבי יהודה מתני":

גליון הש"ם

מתני' הניתן לו במתנה. ע' רשב"א ככ"ק דף עח ע"כ ד"ה גנב ונתן:

שימה מקובצת י מעת לעת לא. עי׳ תוס׳ לעיל דף יח (ע״ב ד״ה שנתו):

מוסף רש"י

שייך לעמוד הקודם

הריני כבן עזאי בשוקי טבריא. כי הוה נדיחל דעתיה טבריא. כי הוה בדימת דעמיה הוי רגיל למימר הכי הריני פתוח ומוכן להשיב לשואלי דברי מורה כבן עזאי שהיה דר בטבריא שהיה מריף ודרשן ואמר כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח לפני מופעם שפוט מון מן שקומו הזה (קדושין כ. ברני"ז חוטה מה. ועי" ערובין כט. ברבא). אימא לחומרא. להסמיר על העבד, לחבומית מון כפי שמיו, הכסיף ישיב לפי כסף מקנתו (קדושין שם) מדרבי יוסי ברבי חנינא. שלה בל לידי ענדות אלא שהיה חשוד גל לידי ענדות אלא שהיה חשוד על השניעית (שם). אבקה של שביעית. איסור הקל שנה העושה מחורה בפירותיה, דהוה ליה לאו הבא מכלל עשה, לאכלה ולא לסמורה (שם). בשנת היובל הזאת כו' וכי תמכרו. לס סופך למכור ממכריך וכל כלי ביתך שום, לא הרגיש. לא שם לבו שום. לא הרגיש. לא שם לבו לפורענות הבא עליו לחזור בו מעבירה שבידו. גבי לא הרגיש גרסיטן לסוף שמוכר, וגבי לא באת לידו בכולהו גרסיטן בתוספתא עד שמוכר, והכי משמע לא תבא בידו הרהור תשובה עד שבא לכל אלו שם). דקאמר לא הרגיש. משמע אם לא הרגיש סופו לבא ומוכר, דמשמע דפשיטא לתנא דדרכו בכך דלא תבא לידו שישוב בתשובה עד שיהבל עוד שישוני מתשומי על שיקבר עוד פורענות (שם). דבתו בהאי ענינא ליתא. לדרוש נה קמיכת פרשה, מכל מקום הואיל ופרשת רבית קמוכה לפרשת ממכר נית, אנן סהדי שכבר מכר את בתו, אם יש לו בת קטנה, קודם שלוה ברבית דניחא ליה כו' (שם). כי ימוך וכולן זו קשה משלפניה (שם). שנאמר לגר. פרשה אחרת היא

קאי ול"נ דא"כ הוי סתם מתני׳ דתנן בהקדש מותר בכולן כר"ש ולא כרבנן ואור"י דקאי אמוכר בית בבתי ערי חומה וכן מוכחת הסוגיא בפ"ק דקדושין (דף כא. ושם כ:) אבל מקדיש שדה אחוזה אפי׳ רבנן מודו דלוה וגואל לחלאין: יתני חדא לוה וגואל וגואל לחצאין ותניא סתני חדא טו תניא בת"כ גבי מוכר שדה אחוה אידך אינו לוה וגואל ואינו גואל לחצאין לא

וחשב שני ממכרו שנים אתה מחשב ואי אתה מחשב חדשים ומנין אם רלה לעשות חדשים שנה יעשה ת"ל וחשב וח"ת היכי מלינו ששניהם לצורך המוכר שיהא בו ריוח למוכר בשלמא כשמחשב חדשים מצינו כגון שבא לגאלה באמצע השנה דמחשבינן ליה חדשים שעברו שחכל הלוהח לגרע פדיונו כמו שאנו מחשבין השנים שעברו שאכל הלוקח אבל ין אי אתה מחשב חדשים היכי משכחת לה ויש לומר דמשכחת ליה כגון אם מכר בניסן בעשרה ליטרין ומחצה ויש עד היובל י׳ שנים ומחצה ובא לגואלה בר"ה ויש עוד לבא עד היובל ה׳ שנים: מיום ליום ומעת לעת מעד תום שנת ממכרו נפקא. נמס' נלה (דף מו: ושם ד"ה כולן) פירש ה"ל ר' אלחנן דדוקא בבתי ערי חומה בעינן מעת לעת [לשעות] אבל אינך דהתם ים דמלי למימר דאולינן בהן בתר שנים שלהם ולא בתר שנות עולם בכולהו לא בעינן מעת לעת [לשעות] דבבתי ערי חומה דוקא הוא דגלי ליה קרא אבל דאינך לא והתוס׳ כתבו כאן הוא הדין בכולהו בעינן מעת לעת ולשעותן דילפינן שנה ושנהן מבתי ערי חומה כדאמר הש"ם לקמן גבי מילתא אחריתי: והתניא הרי זו רבית גמורה אלא שהתורה התירתו. ומסיק רבי יוחנן הא ר' יהודה הא רבנן פירוש מתני' כר' יהודה דאמר לד אחד ברבית מותר וברייתא דתני רבית גמורה אתיא כרבנן וא"ת מאי שנא ממשכנתא בלא נכייתא דאינו אלא אבק רבית כדאיתא באיזהו נשך (ב"מ דף סב. ושם) א"ל רבינא והרי משכנתא בלא נכייתא דבדיניהם מוליאין מלוה למלוה ובדיננו אין

מחזירין ממלוה ללוה אלמא לאו רבית

גמורה היא והכא אמר דהוי ריבית

גמורה ולפי יבו פירוש רש"י דמחלק

בין שדה לבית ניחא גבי הא דתנן רבא פרק איזהו נשך (שם סד:) המלוה את חבירו לא ידור בחלרו חנם ולא ישכור ממנו בפחות (ממנו) [מפני] שהוא רבית ופירש רש"י שם מאי שנא ממשכנתא דנכייתא דשרי ותירן דיש לחלק בין שדה לבית דשמא השדה לא יעשה פירות אבל הבית אי אפשר שלא יהנה ממנו בדירתו ומשום הכי כי מנכה לו מן השכירות הוי רבית ולפי זה ניחא נמי הכא דבית שהוא דר בו בלא ספק הוי רבית גמורה אבל שדה דשמא לא יעשה פירות כי אכיל ליה נמי בלא נכייתא לאו רבית גמורה

היא ואין נראה לר"ת חילוק זה דבבית נמי איכא ספיקא שמא יפול או ישרף אלא ודאי אין חילוק בין שדה לבית וההיא דמלוה את חבירו לא ישכור ממנו בפחות יש לחרץ דלא דמי למשכנתא בנכייתא דשרי דההיא משכנתא מיירי שהלוה לו על השדה ואין הלוה יכול להשכירו לאחר מפני שהוא ביד המלוה יו משום הכי אינו רבית דהא בלאו הכי הוא בטל אבל הא דמנן המלוה את חבירו לא ישכור ממנו בפחות מיירי שלא הלוה לו על שדה או על הבית וביד הלוה להשכירו לאחר נמלא כשמוזיל גביה רבית הואי ולפי׳ זה דר״ת אינו מחלק בין שדה לבית הדרא קושיא לדוכתיה מאי שנא ממשכנתא בלא נכייתא דלא חשבינן ליה רבית גמורה ול"ל דרבית גמורה מדרבנן קאמר והאי דאמר אלא שהתורה התירתו הכי פירושו מדכתב לן רחמנא דין בתי ערי חומה גלי לן דכי ה"ג אין זה רבית דאורייתא 0: 1ר" יהודה סבר צד אחד ברבית סותר. וא"ת לר' יהודה משכנתה בלה נכייתה נמי חישתרי דלד אחד בריבית הוא ושמא ידו לא יפדנו עוד וי"ל דלא חשבינן לד אחד ברבית אלא כגון עשה לו שדהו מכר דאיכא לד מכר אם לא יפדנו בתוך הזמן הקבוע לו אבל משכנתא בלא נכייתא דליכא ביה לד מכר דלעולם הוא ביד הלוה לפדותו ואם יפדנו כיון שאין מנכה לו מן הפירות שאכל הוה ליה רבית מידי דהוה אמלוה סאה בסאה ולא חשיב ליה ר' יהודה לד אחד ברבית אף על גב דשמא לא יתייקר מ"מ כיון דאין בו לד מכר אסור ולא חשיב ליה ר"י לד אחד ברבית: ינו בין דירן בו לי משני הפסים להתי משל להתי מו של המשל להתי משל המשל להתי משל להתי

סני הדא. במקדים שדה אחוה לוה וגואל היינו הך דקתני לעיל אם תגלי חדא דוה וגואד דחצאין. פירש רש"י דאמקדים שדה אחוה שנה ואין זה מנכה לו כלום נמצא

> דרבית לא מיקרי אלא ע"י הלואה ולא ע"י מכר: יגאל בנו. בתוך שנה אם ירצה אבל לאחר שנה נחלט ואינו נגאל עוד לעולם כדכתיב (ויקרא כה) ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה וגו׳: אלא משעה שנמכר. שאם מכרה ראובן לשמעון בניסן ושמעון ללוי באייר כיון שהגיע ניסן הבא נחלט ואין מונין למכר שני אלא לראשון: שנאמר עד מלאם נו שנה. משמע לוה שהיתה דו אחווה שלו מונין: את הדש העיבור. שאם היתה שנה מעוברת אינה נחלטת עד שלשה עשר חדש: שנה ועיבורה. בין בשנה פשוטה בין בשנה מעוברת נותנין לו שנת לבנה וימים שיתירים קו בשנת חמה על שנת לבנה אחד עשר יום שמהם אנו מעברים את השנה: ואחד הניתו ולוז במתנה. אם רצה נותן לגאול בחוך שנחו יגאל ואם לאו חלוט לו: גב" מחני. דקתני הרי זה גואל מיד דמשמע אפי׳ בו ביום שמכרה מותר לגאול דלא כרבי: ימים. יו תהיה גאולתו: ואין ימים פחותין משנים. דלא תשהא ביד לוקח פחות משני ימים: מיום ליום. שאם מכרה באחד בניסן אין מונין שנה למנין עולם דלימא כיון שהגיע תשרי עלתה לו שנה שהרי ינתה אותה שנה אלא עד אחד בניסן הבא אינו נחלט: שנת ממכרו. יו ולא של תכין עולם: ורבנן. אין הכי נתי דההיא ודאי מיבעי ליה להכי דממכרו ולא שנת מנין עולם וימים מיבעי ליה למעת לעת שאם מכרה באחד בניסן בחלי היום אין מונין לו שנה עד שיגיע חלי היום של אחד בניסן הבא (א): מתני ר' יהודה היא. דאמר לד אחד ברבית מותר דרבית הבאה ע"י מכר קרי לד אחד משום דאין בא לידי רבית משני לדדין שאם לא יגאלנה ותיחלט לו אין כאן

רבית אבל הלואה ודאי באה לידי רבית שאינה נחלטת לעולם: ועשה נו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אותו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מיכן ועד שלש שנים הרי היא שלך: בומן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר: לוקח אוכל פירות אסור. יו שמא יגאלנה בתוך שלש ונמלא שאכלם ברבית: מעשה בביחום בן זונין גרסינן: לד אחד ברבים. שאם יגאלנה יהא רבית ואם לאו לא יהא רבית: דכולי

שהגיע הפסח דהיינו מעת לעת: מינת היינו מעת במברו נפקא. אייתר ליה ימים ואין ימים פחות משנים: ועשה לו שדהו מכר. כשלוה ממנו אמר לו אם מיום ליום ומעת לעת מער תם שבה מכרה לך מעכשיו בכך וכך ותחשוב בהן דמיך ותחזיר לי המותר על חובך עכשיו היא ברשות איני פורע לך מכאן ועד זמן פלוני תהא שדה מכורה לך מעכשיו בכך וכך ותחשוב בהן דמיך ותחזיר לי המותר על חובך עכשיו היא ברשות הלוקח: [בזמן שהמוכר אוכל המירות עד אותו זמן מותר שעד הזמן היא שלו: לוקח אוכל מירות אסרר. דשמא יפונה זה ונמצא לוקח אוכל ריבית למפרע): ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר. הואיל ואינו תופסה בתורת משכון אלא בתורת מכר: צד אחר בריבית לא חשיב ריבית לא חשיב ריבית למורה) אלא ריבית דהלואה כגון הלוהו סלע בה׳ דינרין אבל

ברבית [איבא בינייהו]. להכי קרי [ליה] צד אחד בריבית דלא חשיב ריבית ולא יידי קול או באבית ולא היים עד אחד בריבית האם בריבית ואיבא בינייהון. להכי קרי וליה] אות אחד בריבית ואיבא בינייהון. להכי קרי עד אחד בריבית ואיבא בינייהון לא היים בינית ואיבא האם בריבית ואיבא האם בריבית ואיבא באבית האם בריבית ואיבא בינייהון. להכי לו ליפול מותחרות. במצא. משמם בחל שבר למצוי. מנחכ שברי למצוי מנחכ שברי למצוי. מנחכ שברי למצוי מנחכ שברי למצוי מנחכ שברי למצוי מולל ומלאן לא בכול, פרט לממציא עצמו. לא הייבית: חבריבית שם יפרנו יהא ריבית מה שאכל ואם לא יפרנו לא הייבית: מבריבית שם יפרנו יהא ריבית מה שאכל ואם לא יפרנו לא הייבית: מבריבית שם יפרנו יהא ביבית מה ביבית שה יפרנו לאום לא מפקל שברי למצוי ביב שיר למצוי בר"ש בר"ש מה טעם. כ"ש דריש טעמל דקבל מכל דוכמל, והכל מני יפיי עשמל לקבל ולשמשיק דקבל מכל דוכמל, והכל ויול קרל לאלי שברי בר"ש ביב שיר עשוד הפודם שברי מותר לא מדיל ביותר, לפין לא של יפום כמו בלום למלאן, לאל מקדש לא שברי שורע כמו להפסיד נחללה בלחין אל מפלץ שברי ביבית שברי ביבית שברי מבריבית שברי מבריבית שברי הוא ביבית שברי מבריבית שברים בריבית שברים בריבית שברי בימוני (וידי ה). ועשה לא שברים וותול כרי (שדושין בא). אין ימים פחות משנים. של פירות אסור. שמל שבל לידי מכר, שימה בל בימוני בימון ביבית שברי וותול בלי פירות. בתוך הומך אות אובל פירות. בתוך הומל פירות אסור. שמל ידי מכר, שימוי וניל בדבים בריבית בים שירות בים לא נול של ידי מכר, שימה בל לידי מכר, שימה בל לידי מכר, שימה בל לידי מכר שבול בימוני בל שברים ביבית שברי היים לא נול של ידי בים שבריה בל לידי מכר שבול שבריה בל לידי מכר שבריה שבריה בל לידי מכר שבריה שבריה בל לידי מכר שבריה בל לידי מכר שבריה שבריה בל לידי מכת שבריה שבריה בל לידי מכת שבריה בל לידי מכת שבריה בל לידי מכת שבריה בל לידי ביבייה בל לידי מכת שבריה בל לידי ביביים בל ביבית שבריה בל לידי ביבית שבריה בל לידי ביבית בל ביבית שבריה בל לידי ביבית שבריה בל לידי ביבית שבריה בל לידי ביבית שברים בל ביבית בל ביבית שברים בל ביבית שברים בל ביבית שברים בל ביבית בל ביבית בל ביבית שברים בל ביבי

גאל יגאל מלמד שלוה וגואל כו' ור"ש קאמר לה ואידך רבנן דפליגי עליה: בארבר' הרי זה גואל מיד. ואין לו דין שדה אחוחה שלריך להמתין שתי שנים: הרי זה כמין רבית. שכשמחזיר לו מעותיו בתוך

> גמוכה רבית. ואינה

שנשתמש בביתו בשכר המתנת לן מונין לו שנה (ש"ח).
כן מיצעי ליה למיום ליום (ש"ח).
ג] כנ"מ אימא אמר אביי לד אחד מעותיו: כו', ד] לזה שהיתה שלו לו מונין (ש"מ), ד] שיתירים שנת החמה על [הס"ל, ומה"ל:] אין ימים (ש"מ) ו] ממכרו. דמשמע שנת ממכרו ולח (מיית), ה] דשמא יגאלנה (שיית), נ] ד"ל לינה (שיית), נ] ד"ו אינו שייך לכאן ושייך לעיל כה. וה"ג במחילת הדף שנים אתה מחשב ותניא כת"כ גבי

רבינו גרשום

לתנו (m*m). ידן דשמא (צ"ק).

תני חדא. (לוה וגואל וגואל לחצאיו] אמוכר בית בכתי ערי חומה קאי דהכי מבתי ערי חומה קאי דהכי משמע במסכת קירושין: הא רבנן והא ר' שמעון, הא דתני לוה וגואל [וגואל] לחצאין ר' שמעון היא [דכי היכי] דאמר לפי שמצינו [וכי היכין ראמו לפי שמצינו [מקום שהורע כחו בענין אחד יפה כוחו בענין אחר] הכא נמי הורע כחו במוכר בית בבתי ערי חומה בענין אחד שאם הגיע יום שנים עשר חדש ולא היה נגאל שנים עשר חדש ולא היה נגאל היה חלוט לו ללוקח יפה כחו בענץ אחר שלוה וגואל והא דתני אינו לוה וגואל רבנן היא דפליגי עליה דר' שמעון ולית להו לפי שמצינו כר': מתני': [הרי זה שמצינו כר': [הרי זה שמצינו נואל מיד. ואפי׳ לאלתר כשמכר: נואל בייר ואפי לאלונו לשכוד: הרי זו כמין רבית. שאם היה ביד הלוקח חצי שנה [או] ח' חדשים אינו מנכה לו הלוקח לגואל כלום ממה שאכל והיינו כמין רבית שלוקח כל דמיו ואינו מנכה לון: ואינו רבית. שאינו מחסרו כלום שהתורה זיכתה לו: **עד מלאת** לו שנה. למכירתו: שנה ועיבורה. היינו שנת הלבנה ומה שיתירים חדשי החמה על חדשי הלבנה דהיינו י"א יום דהיינו שס"ה דהיינו י"א יום דהיינו שס"ה ימים שתהא תמימה בין ללבנה ובין לחמה: ואחד הניתן לו במתנה. היה יכול לגאול כל י"ב חדש הנותן המתנה וכשיגיע י״ב חדש ולא נגאלה היתה חלוטה לו: שנאמר לצמיתות. שהיה יכול לומר לצמות ואמר לצמיתות וצאה ביובל כמכר: גמ': מתני דתני הרי זה גואל מיד דל**א כר**' דתני**א** ימים תהיה גאולתו רבי דתניא ימים תהיה גאולתו רבי אומר אין ימים פחות משנים. כלומר דקסבר המוכר בית בכתי ערי חומה אינו רשאי לגאול אלא לאחר שני ימים: ורבנן. דסברי דגואל מיד האי ימים מאי עבדי ליה: מיבעי ליה. שגואל עד מלאות שנה מיום ליום וימים מיבעי להו לשנה תמימה מעת לעת באותה שעה תמימה מעת לעת באותה שעה עמכרה: ולא שנה של מני, שמכרה: שאין אומרים אם מכר לו באלו או באב כיון שהגיע יום אין בתשרי עלתה לו שנה אלא מנה שנה שלימה: מבעי להו מנה שנה שלימה: מבעי להו הי בל כלומרן לאם מכר לו בפסח ואותה שנה חל פסח ביום א' ולשנה הבאה חל פסח ליום] אלא אינו עולה לו שנה עד שהגיע הפסח דהיינו מעת לעת: